

Paneláci v Ústí nad Labem

Tisková zpráva k výstavě

Od 17. března do 18. června 2017 se v Ústí nad Labem představí exteriérová výstava *Příběh paneláku v Ústeckém kraji*, která přiblíží historii a současnost vybraných sídlišť v Litvínově (sídliště Stalinových závodů), v Mostě (Podžatecká), v Ústí nad Labem (Severní Terasa), v Teplicích (Šanov II) a v Chomutově (Březenecká). Tato výstava, volně přístupná široké veřejnosti v parku před Krajským soudem (roh ulic Střekovské nábřeží a Národního odboje), je dvanáctou výstavou z putovního cyklu věnovaného vybraným sídlištím v jednotlivých krajích České republiky.

„Rádi bychom ukázali, že všechna sídliště nejsou stejná, že to nutně nemusejí být monotónní shluky krabic vyprojektované anonymním týmem v projekčním ústavu,“ vysvětluje hlavní autorka projektu Lucie Skřivánková (Zadrazilová) z Uměleckoprůmyslového musea v Praze. *„Panelová sídliště mají svou minulost, přítomnost a v mnoha případech i rozvojový potenciál a pro své obyvatele představují domov. Bylo by proto chybou zavírat oči před osobitostí řady z nich a nechat se ovlivnit jednostrannými odsudky,“* dodává.

Podle dat z posledního Sčítání (2011) žije v Ústeckém kraji v bytě s panelovými stěnami 321 265 (41 %) z celkového počtu 784 437 obyvatel. Tyto „panelové domácnosti“ tvoří zhruba 44 % všech domácností. Na celkovém množství obydlených domů bytového fondu kraje se paneláky podílejí 8 %.

Exteriérová výstava návštěvníky seznamuje s pětící sídlišť z pěti měst. Sídliště v Litvínově a Mostě reprezentují poválečnou bytovou výstavbu pro velké průmyslové závody. Projekty panelových sídlišť v Ústí nad Labem, Teplicích a Chomutově vznikaly v době společenského a politického uvolnění šedesátých let, kdy architekti měli možnost pracovat svobodněji.

Litvínovské Sídlíště Stalinových závodů navrhli po druhé světové válce představitelé meziválečné avantgardy pro zaměstnance stejnojmenné chemičky. Kromě dvouletkových cihlových domů a řadových domků a dvojdomků je jeho součástí i slavný koldům Evžena Linharta a Václava Hilského zapsaný v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.

Jen o něco mladší hornické sídliště Podžatecká v Mostě bylo od počátku zamýšleno jako samostatný obytný celek napojující se na historické centrum města. Inspiraci metodou socialistického realismu nezaprou tzv. Stovky, čtyři zděné pětipodlažní bytové domy na půdorysu písmene E s dvory otevřenými do sídliště a s obchody a průjezdy umístěnými směrem do městské třídy.

V roce 1962 proběhla v Ústí nad Labem celostátní soutěž na urbanistické řešení nového obytného celku Severní Terasa pro více než dvacet tisíc obyvatel. Vítězný návrh nabídl důmyslnou koncepci – s využitím poměrně malého počtu typů domů se podařilo vytvořit rozmanité vnitřní obytné prostory a nový soubor kompozičně provázat s městskou strukturou.

Za návrh teplického sídliště Šanov II získal architekt Miroslav Masák v roce 1963 první cenu v soutěži Svazu architektů ČSSR. Jeho unikátnost netkví pouze ve velkorysém urbanistickém pojetí celku, ale i ve zdařilých realizacích občanské vybavenosti.

Nejmladším celkem v našem výběru je sídliště Březenecká v Chomutově se třemi experimentálními osmnáctipodlažními domy, které na sklonku šedesátých let navrhl architekt Rudolf Bergr. Inspiroval se přitom v rovině koncepční, formální i technologické Le Corbusierovým domem Unité d'habitation v Marseille.

Na realizaci těchto sídlišť se často podíleli velmi schopní architekti, kteří tvůrčím způsobem rozvíjeli myšlenky architektů a urbanistů meziválečné avantgardy. Výstava se rovněž věnuje otázkám urbanismu, dispozicím bytů, umělecké výzdobě sídlišť i stavebním technologiím. Neopomíná ani otázku, jaká je věková, vzdělanostní a profesní struktura zdejších obyvatel a jak se proměnila od doby výstavby. *„Na příkladech ukazujeme, co se s vybranými panelovými sídlišti děje dnes, zda regenerační zásahy přispěly ke zlepšení obytného prostředí nebo naopak narušily genia loci těchto celků,“* doplňuje Lucie Skřivánková.

Grantový úkol *Panelová sídliště v České republice jako součást městského životního prostředí: Zhodnocení a prezentace jejich obytného potenciálu* je pětiletým výzkumným a výstavním projektem, na kterém spolupracují téměř dvě desítky historiků architektury, urbanistů, památkářů, demografů a dalších odborníků z muzejních i akademických pracovišť. Odborným garantem je historik umění profesor Rostislav Švácha, institucionálně projekt zaštiťuje Uměleckoprůmyslové museum v Praze. Ministerstvo kultury ČR projekt podporuje v rámci grantového programu výzkumu a vývoje národní kulturní identity (NAKI).

Vedle souhrnné česko-anglické monografie o problematice sídlišť a dílčích odborných textů a publikací je hlavním výstupem projektu série třinácti výstav v jednotlivých krajských městech, která v roce 2017 vyvrcholí soubornou výstavou v Praze. Výstavní cyklus je určen zájemcům z řad odborné i laické veřejnosti. Expozice podle návrhu architektonického ateliéru A1 Architects (Tereza Schneiderová, Lenka Křemenová, David Maštálka) má podobu stylizovaného panelového městečka. Šest volně stojících prvků z lehčeného betonu vyrobila na míru pro účely projektu firma LIAS Vintířov. Autorem grafického řešení je Štěpán Malovec.

Panelová sídliště představují důležitý urbanistický, architektonický i historický fenomén. Přestože byla nejtýpější a nejrozšířenější formou hromadné bytové výstavby 50. až 80. let a dnes na sídlištích žijí téměř tři miliony obyvatel České republiky, je výzkum jejich významu a sociokulturní role teprve v počátcích. Po letech jednostranné kritiky a odmítání jsme dnes nicméně svědky vzrůstajícího zájmu o téma panelových sídlišť nejen mezi odborníky, ale také mezi současnými umělci.

Termín: 17. března – 18. června 2017

Adresa: park před Krajským soudem v Ústí nad Labem (roh ulic Střekovské nábřeží a Národního odboje)

Další informace:

www.panelaci.cz

www.upm.cz

<https://www.facebook.com/panelaci>

Nabídka programů pro školy: www.panelaci.cz/stranka/pro-skoly.

Kontakty:

Jana Zajoncová – autorka pasportů sídlišť Ústeckého kraje

tel.: 737 573 889, e-mail: zajoncova@centrum.cz

Lucie Skřivánková (Zadrazilová) – hlavní řešitelka projektu

tel.: 608 303 455, e-mail: zadrazilova@gmail.com

Eva Mahrezi – produkční výstav

tel.: 778 543 949, e-mail: evamahrezi@yahoo.com

Pořadatel výstavy: Uměleckoprůmyslové museum v Praze

Spolupořadatel výstavy: Artalk.cz

Identifikační kód projektu v rámci programu Ministerstva kultury ČR

Výzkum a vývoj národní kulturní identity (NAKI) je DF13P01OVV018.

u(p)m

artalk.cz
aktuálně o výtvarném umění

 **MINISTERSTVO
KULTURY**

Výstavu podpořily:

LIAS Vintířov, lehký stavební materiál, k. s.

Adverter, Svaz výrobců cementu ČR, Výzkumný ústav maltovin Praha, s. r. o.

Město Ústí nad Labem

Mediální partneři:

Art+Antiques, Beton TKS, Czechdesign.cz, DesignMagazin.cz

SVAZ VÝROBCŮ
CEMENTU ČR

Liapor®

adverter
reklamní společnost

ÚMO
Ústí nad Labem
Střekov